

ਸੁਧੀਰ ਮਿੱਤਲ ਜੇ.

ਨਿਊ ਇੰਡੀਆ ਅਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ

ਬਨਾਮ

ਰਾਜ ਰਾਣੀ ਵਰਮਾ ਅਤੇ ਹੋਰ - ਜਵਾਬਦੇਹ

2018 ਦਾ FAO ਨੰ. 810

12 ਜਨਵਰੀ, 2021

ਮੋਟਰ ਵਹੀਕਲ ਐਕਟ, 1988 - ਮੌਤ ਦਾ ਕੇਸ - ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਉਮਰ 59 ਸਾਲ ਸੀ, ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋਣ ਕਾਰਨ - ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਉਸਦੀ ਵਿਧਵਾ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ - ਬੀਮੇ ਦੁਆਰਾ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ - ਬੇਨਤੀ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਆਮਦਨ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੱਕ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 50 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੱਕ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ - ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਸਦੇ ਵੱਡੇ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸਲਈ ਨਿਰਭਰਤਾ 50 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੱਕ ਘਟਾਈ ਗਈ - ਰੱਖੀ ਗਈ, ਭਾਵੇਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਣਾ ਪਿਆ ਹੋਵੇ ਸਮੇਂ, ਆਮਦਨ ਕਰ ਦੀ ਕਟੌਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੁਰਘਟਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਕਮਾਈ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਉਸਦੀ ਆਮਦਨ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ - ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਵੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ - ਅੱਗੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬੀਰੋਦਰ ਕੇਸ (2020 ACJ 759), ਇੱਕ ਕਮਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਮੈਂਬਰ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾਅਵਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਹੈ ਬਜ਼ਰਤੇ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਹੋਵੇ - ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਣਾ ਸੀ, ਉਸ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਆਮਦਨ ਕਰ ਦੀ ਕਟੌਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੁਰਘਟਨਾ ਸਮੇਂ ਉਸ ਦੀ ਕਮਾਈ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੇ ਵੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

(ਪੈਰਾ ੯)

ਅੱਗੋਂ ਕਿਹਾ ਕਿ, ਉਪਰੋਕਤ ਹੁਕਮ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਮ੍ਰਿਤਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਇੱਕ ਕਮਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਮੈਂਬਰ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਹੈ ਬਜ਼ਰਤੇ ਉਹ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਹੋਵੇ। ਅਜਿਹੇ ਮੈਂਬਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਸਿਰਫ ਰਵਾਇਤੀ ਮੁਖੀਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

(ਪੈਰਾ 11)

ਮਨਮੋਹਨ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਸ
ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਅਸ਼ਵਨੀ ਅਰੋੜਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਸ
ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. 1 ਅਤੇ 2 ਲਈ।

ਮਨੋਜ ਕੁਮਾਰ ਪੁੰਡੀਰ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਸ
ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. 3 ਅਤੇ 4 ਲਈ

ਸੁਧੀਰ ਮਿੱਤਲ, ਜੇ. (ਮੌਖਿਕ)

CM-10117-CII-2020

(1) ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ, ਅੱਜ ਮੁੱਖ ਅਪੀਲ ਬੋਰਡ 'ਤੇ ਲਈ ਗਈ ਹੈ।

FAO-810-2018

(1) ਮਿਤੀ 18.2.2017 ਨੂੰ ਇੱਕ ਹਾਦਸਾ ਵਾਪਰਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਸੁਰਜਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਜਨਮ ਮਿਤੀ 20.6.1958 ਸੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਉਮਰ 59 ਸਾਲ ਸੀ। ਉਹ 30.6.2018 ਨੂੰ ਟਰਮੀਨਲ ਬੈਲਿਸਟਿਕਸ ਰਿਸਰਚ ਲੈਬਾਰਟਰੀ, ਸੈਕਟਰ-30, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਅਟੈਂਡੈਂਟ ਮਲਟੀ ਸਕਿਲਡ III ਵਜੋਂ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਮੰਨਿਆ, ਉਸਦੀ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਆਮਦਨ 43,220/- ਰੁਪਏ ਸੀ।

(2) ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਮੋਟਰ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਕਲੇਮ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਐਸ.ਏ.ਐਸ. ਨਗਰ, ਮੋਹਾਲੀ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ' ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਨੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਭਾਵ ਵਿਧਵਾ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ 36,97,000/- ਰੁਪਏ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ। ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

(3) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ 30.6.2018 ਨੂੰ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, 43,220/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਆਮਦਨ ਸਿਰਫ ਉਸਦੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੱਕ ਹੀ ਮੰਨੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸਨੂੰ 50% ਤੱਕ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵੱਡੇ ਪੁੱਤਰ, ਜਿਸ ਦੀ ਉਮਰ 31 ਸਾਲ ਸੀ, ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਨਿਰਭਰਤਾ ਨੂੰ 50% ਤੱਕ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਕੇਸ ਦੇ ਇਹਨਾਂ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਅਤ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਪੀਲ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੋਣ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ।

(4) ਅਪੀਲ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ

ਇਹ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ **ਕੇਆਰ ਮਧੂਸੂਦਨ ਅਤੇ ਹੋਰ** ਬਨਾਮ **ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ** ¹ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਮਿਤਕ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਆਮਦਨ ਨੂੰ ਵੀਡਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਗਣਨਾ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਦੀ ਕਟੌਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੌਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਕੀਤੀ ਆਮਦਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ।

ਰਿਲਾਇੰਸ ਨੂੰ ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਜ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਣਯ ਸੇਠੀ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ² 'ਤੇ ਵੀ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਉਮਰ 50 ਸਾਲ ਅਤੇ 60 ਸਾਲ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਆਮਦਨ ਦਾ 15% ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਲਈ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(5) ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਜ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਬੀਰੋਦਰ ਅਤੇ ਹੋਰ³ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮੋਟਰ ਵਹੀਕਲ ਐਕਟ, 1988 ਦੀ ਧਾਰਾ 166 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦੇ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ (ਛੋਟੇ ਵਜੋਂ 'ਐਕਟ'), ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਕਮਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੈਂਬਰ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 166 ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਅਜਿਹੇ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ, ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਸ਼ਬਦ 'ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ' ਹੈ।⁴ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲ ਦੀ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਖਾਰਜ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ।

(6) ਵਿੱਚ . ਮਧੂਸੂਦਨ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ), ਸਪਲਿਟ ਗੁਣਕ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਬਰਤਰਫ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(7) ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸਾ ਹੇਠਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:-

“14. ਇਸ ਸਬੂਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਪਰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਦਿਆਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਪਲਿਟ ਮਲਟੀਪਲੇਅਰ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੇ ਗਏ ਗੁਣਕ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋ ਗਿਆ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਵੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਵਾਧੇ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਬਾਰੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਉਮਰ 51 ਅਤੇ 55 ਸਾਲ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਗੁਣਕ 11 ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਮੋਟਰ ਵਹੀਕਲਜ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਦੂਜੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ II ਕਾਲਮ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਉਕਤ ਗੁਣਕ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਕੇ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਵੀ ਕਦਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 6 ਦੇ ਗੁਣਕ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਉਂ ਚੁਣਿਆ ਹੈ।

(8) ਪ੍ਰਣਯ ਸੇਠੀ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ , ਇਸ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ: -

² 2017 ACJ 2700

³ 2020 ACJ 759

"61. (iii) ਆਮਦਨੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਲਈ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਤਨਖਾਹ ਦਾ 50 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਜੋੜਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਸਥਾਈ ਨੌਕਰੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਉਮਰ 40 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਉਮਰ 40 ਤੋਂ 50 ਸਾਲ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਜੋੜ 30 ਫੀਸਦੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਉਮਰ 50 ਤੋਂ 60 ਸਾਲ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸੀ, ਤਾਂ ਜੋੜ 15 ਫੀਸਦੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਤਨਖਾਹ ਨੂੰ ਅਸਲ ਤਨਖਾਹ ਘੱਟ ਟੈਕਸ ਵਜੋਂ ਪੜ੍ਹਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(9) ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਣਾ ਸੀ, ਉਸ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਆਮਦਨ ਕਰ ਦੀ ਕਟੌਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੁਰਘਟਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉਸਦੀ ਕਮਾਈ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੇ ਵੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

(10) **ਬੀਰੋਂਦਰ (ਸੁਪਰਾ)** ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:-

"15. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਹ ਤੈਅ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਵੱਡੇ, ਵਿਆਹੇ ਅਤੇ ਕਮਾਉਣ ਵਾਲੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਪਾਬੰਦ ਫ਼ਰਜ਼ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੇ ਚਾਹੇ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮ੍ਰਿਤਕ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਸੀ ਅਤੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਪਰਿਪੈਰਾ ਗਤ ਮੁਖੀਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਠੇਕੇ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ 1,00,000/- ਰੁਪਏ ਅਤੇ 1,50,000/- ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਮਾਮੂਲੀ ਆਮਦਨ ਕਮਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸ ਅਰਥ ਵਿਚ, ਉਹ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੀ ਕਮਾਈ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਸਨ ਅਤੇ, ਅਸਲ ਵਿਚ, ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਨ, ਜੋ 48 ਸਾਲ ਦੀ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਦੁਰਘਟਨਾ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਈ ਸੀ।

(11) ਉਪਰੋਕਤ ਹੁਕਮ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਮ੍ਰਿਤਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਇੱਕ ਕਮਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਮੈਂਬਰ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਹੈ ਬਸ਼ਰਤ ਉਹ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਹੋਵੇ। ਅਜਿਹੇ ਮੈਂਬਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਸਿਰਫ਼ ਰਵਾਇਤੀ ਮੁਖੀਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

(12) ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰਣੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਮੈਂ ਦਾ ਹਾਂ

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਿਅਤ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਲਤੀ

ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅਪੀਲ ਦੀ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਤ੍ਰਿਭੁਵਨ ਦਹੀਆ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ-ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁੱਕਦੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਪ੍ਰਭਾਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ